

DECIZIA nr. 264

din 18 octombrie 2024

Cu privire la examinarea contestației din partea dnei Natalia Morari, candidat la funcția de Președinte al Republicii Moldova desemnată de către adunarea cetățenilor.

La data de 16.10.2024, Consiliul Audiovizualului (în continuare – CA) a recepționat contestația nr. 34 din 16 octombrie 2024 din partea dnei Natalia Morari, candidat la funcția de Președinte al Republicii Moldova desemnată de către adunarea cetățenilor, prin care solicită constatarea încălcării admise de serviciul media audiovizual „Jurnal TV” și aplicarea sancțiunilor conform legislației:

Prin Hotărârea nr. 2943 din 24 septembrie 2024 am fost înregistrată în calitate de candidat la funcția de Președinte al RM desemnată de către adunarea cetățenilor, pentru alegerile prezidențiale din 20 octombrie 2024.

Respectând principiile generale privind reflectarea alegerilor de către instituțiile mass-media prevăzute de Codul serviciilor media audiovizuale, Codul electoral și Regulamentul privind reflectarea alegerilor de către instituțiile mass-media, la 14 octombrie 2024, la ora 20:00, am fost invitată la Programul audiovizual – Dezbateri/Alegeri prezidențiale 224/în direct cu Dumitru Mișin difuzat de Postul de televiziune Jurnal TV.

Mi s-au oferit 12 minute – timp de antenă pentru prezentarea programului și răspunderea la întrebările moderatorului.

Conform art. 89 alin. (2), (3) Cod electoral al RM, Instituțiile mass-media au obligația de a respecta principiile de echitate, echilibru și imparțialitate în reflectarea alegerilor. Acestea trebuie să ofere grupurilor de inițiativă, concurenților electorali și participanților la referendum timp de antenă sau spațiu pentru publicitatea electorală în condiții egale și nediscriminatorii. Instituțiile mass-media nu vor adopta tratamente privilegiate față de grupurile de inițiativă, concurenții electorali și participanții la referendum în virtutea statutului social și/sau a funcțiilor pe care le dețin candidații acestora.

Art. 90 alin. (1) Cod electoral prevede că în perioada electorală, programele audiovizuale cu caracter electoral și materialele scrise care vizează, într-un fel sau altul, grupurile de inițiativă, concurenții electorali (candidații în alegeri) și participanții la referendum sunt difuzate/publicate cu respectarea Regulamentului privind reflectarea alegerilor de către instituțiile mass-media, aprobat de Comisia Electorală Centrală.

Încălcând grav prevederile legale sus enunțate, moderatorul emisiunii Dumitru Mișin a recurs la prezentarea unei opinii care nu corespunde realității, și anume:

La discutarea subiectului cu privire la Refuzul postului Jurnal TV de a difuza spot-ul meu electoral, moderatorul emisiunii Dumitru Mișin de câteva ori a repetat: „Dumneavoastră ați fost plasată, Mințiți! Vă rog să respectați și nu mințiți în direct!.....Nu mințiți în direct!....Nu mințiți în direct! Încetați să duceți în eroare lumea în privința la Jurnal TV pentru că nu vă face față!” - <https://fb.watch/vfazOU259Z/>

Consider că aceste afirmații pun la îndoială veridicitatea celor spuse de mine în emisie directă.

De facto, postul de televiziune Jurnal TV de 2 ori a refuzat difuzarea clip-ului video fără niciun temei legal, referindu-se formal la art. 90 alin. (7) Cod electoral, fapt ce îl confirm prin anexarea copiilor de pe refuzurile primite.

Modul de redare a informației de către moderator care s-a referit la persoana mea, precum că eu mint, și concluziile personale a lui Mișin sunt intenționat denaturate și expuse într-o manieră

tendențioasă care a transformat aceste dezbateri într-un mesaj denigrator și defăimător ce îmi lezează onoarea și demnitatea.

Consider că scopul acestui mesaj este formarea unei opinii publice negative față de persoana mea, în calitate de candidat la funcția de Președinte al RM din partea opoziției.

Codul Deontologic al Jurnalistului din Republica Moldova prevede expres în pct. 1.8., Jurnalistul trebuie să posede cunoștințe și abilități de profil. Integritatea morală, abilitățile jurnalistice de bază și cultura lingvistică sunt rigori profesionale esențiale pentru jurnalist și pentru jurnalism. Iar pct. 2.22 indică că Jurnalistul își exprimă opinia în mod onest și etic, fără a denatura deliberat fapte sau date.

Moderatorul Dumitru Mișin, prin comportamentul său a încălcat în mod vădit și intenționat prevederile Codului Deontologic al Jurnalistului din Republica Moldova.

Potrivit art. 89 alin. (6) Cod electoral al RM, Instituțiile mass-media au dreptul să reflecte alegerile și să informeze publicul cu privire la toate aspectele electorale liber de orice ingerință din partea autorităților publice, a concurenților electorali (candidaților în alegeri), a grupurilor de inițiativă, a participanților la referendum sau a altor entități. Jurnaliștii legitimați de instituțiile mass-media și confirmați de Comisia Electorală Centrală au acces la ședințele organelor electorale, la operațiunile electorale și informațiile cu caracter electoral în aceleași condiții ca și observatorii.

Potrivit art. 83 alin. (4) a Codului serviciilor media audiovizuale a RM, În perioada electorală, examinarea sesizărilor/petițiilor sau controlul din oficiu vizând acțiuni de dezinformare se efectuează de către Consiliul Audiovizualului în termen de cel mult 5 zile lucrătoare de la data depunerii sesizării/petiției sau de la data inițierii controlului din oficiu.

Regulamentul privind conținuturile audiovizuale adoptat prin Decizia nr. 61/219 din 30 decembrie 2029 în pct. 21 -22 prevede că În cazul în care în programele audiovizuale se aduc acuzații unei persoane privind fapte sau comportamente ilegale ori imorale, acestea trebuie susținute cu dovezi, iar persoanele acuzate au dreptul să intervină pentru a-și exprima punctul de vedere. Furnizorii de servicii media sunt obligați să respecte principiul prezumției nevinovăției și nu vor permite să fie aduse acuzații fără să se ofere posibilitatea celui învinuit să-și exprime punctul de vedere după principiul audiatur et altera pars. În situația în care persoana vizată refuză să prezinte un punct de vedere, trebuie să se precizeze acest fapt.

Moderatorii programelor audiovizuale de toate genurile, inclusiv dezbateri, au obligația să solicite expres participanților sau protagoniștilor știrii să probeze orice afirmații acuzatoare sau să indice, cel puțin, probe care le susțin, pentru a da posibilitate publicului să evalueze cât de justificate sunt acuzațiile.

În baza celor expuse și respectând prevederile art. 89 - 90 Cod electoral al RM, art. 13, 83 alin. (4) a Codului serviciilor media audiovizuale a RM, SOLICIT examinarea prezentei contestații, constatarea încălcării admise de către Serviciul media audiovizual de televiziune JURNAL TV, în persoana moderatorului Dumitru Mișin și aplicarea sancțiunilor conform legislației.

În temeiul prevederilor art. 75 alin. (4) lit. g) și art. 83 alin. (2) din Codul serviciilor media audiovizuale al Republicii Moldova nr. 174/2018 (în continuare – CSMA), precum și în scopul examinării obiective a tuturor circumstanțelor sesizate, prin scrisoarea nr. 1886 din 16 octombrie 2024, CA a solicitat furnizorului de servicii media ÎCS „REFORMA ART” SRL, prezentarea opiniei instituției referitor la cele invocate în contestație. Prin scrisoarea nr. 264-TV/24-E din 17 octombrie 2024, ÎCS „REFORMA ART” SRL a precizat următoarele:

Contestația prezentată de doamna Morari se bazează pe următoarele aspecte probabile, așa cum am reușit să le înțelegem din conținutul sesizării:

- Dezacordul cu refuzul de a i se difuza spotul de prezentare a programului electoral în cadrul unei emisiuni de promovare electorală;
- Dezacordul față de modul în care moderatorul dezbaterilor electorale, domnul Dumitru Mișin, a gestionat situația.

Cu privire la primul aspect, atragem atenția Consiliului asupra faptului că această solicitare este tardivă, termenul legal de depunere fiind depășit. Conform art. 95 alin. (1) din Codul electoral, în perioada electorală termenul general pentru depunerea contestațiilor este de 3 zile, calculat din ziua următoare celei în care a avut loc acțiunea, a fost constatată inacțiunea sau a fost emisă decizia contestată. În acest context, solicităm Consiliului să aplice prevederile art. 93 alin. (2) lit. c) din Codul electoral și să declare contestația inadmisibilă pe acest temei.

Referitor la cel de-al doilea aspect, privind dezacordul doamnei Morari cu privire la conduita moderatorului și presupusa încălcare a Codului deontologic, subliniem că aceasta nu intră în sfera de competență a Consiliului Audiovizualului. Din acest motiv, nu ne vom pronunța asupra acestui aspect, mai ales că nici nu există încălcări în această privință.

Un alt punct invocat în contestație se referă la o presupusă încălcare a pct. 21-22 din Regulamentul privind conținuturile audiovizuale, adoptat prin Decizia nr. 61/219 din 30 decembrie 2019. În urma analizei contextului invocat, nu am identificat nicio abatere de la prevederile regulamentului. Din contră, în cadrul dezbaterilor purtate, moderatorul a reacționat la insinuarea (acuzăția) făcută de dna Morari, privind pretinsul refuz nemotivat de a fi plasat spotul pentru expunerea programului electoral în cadrul emisiunii de promovare electorală și a clarificat că, refuzul de a difuza spotul dat s-a bazat pe neconformitatea evidentă a materialului cu cerințele legale specificate în art. 90 alin. (7) din Codul electoral. Aceste cerințe stipulează că timpul de emisie gratuit nu poate fi utilizat pentru difuzarea publicității electorale. Moderatorul a explicat că, dacă ar fi fost prezentat un material conform cu prevederile legale, acesta ar fi fost difuzat, fapt menționat clar în răspunsurile scrise anexate de contestatară.

În cadrul acestor dezbateri, doamna Morari a avut posibilitatea de a-și expune poziția și de a face propriile comentarii.

Prin urmare, în baza analizei contestației, nu identificăm nicio încălcare a cadrului legal din partea noastră și solicităm respingerea contestației ca fiind nefondată.

Examinând respectarea, în prezenta cauză, a condițiilor de admisibilitate reținem că, în conformitate cu prevederile pct. 114 din Regulamentul privind reflectarea alegerilor de către instituțiile mass-media, aprobat prin Hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 1137/2023 (în continuare – Regulament CEC), „contestațiile privind reflectarea alegerilor de către furnizorii de servicii media sunt examinate de CA”, în cel mult trei zile de la înregistrarea lor.

Conform art. 75 alin. (4) lit. g) din CSMA, CA exercită atribuții prevăzute de Codul electoral și de alte acte normative.

Potrivit art. 91 alin. (1) lit. c) în sensul Codului electoral (în continuare – CE), prin contestație se înțelege cererea (sesizarea) în formă scrisă, inclusiv cererea prealabilă, prin care se contestă faptele considerate ca încălcare a modului de reflectare a campaniei electorale, de difuzare sau de plasare a publicității electorale.

Totodată, conform art. 91 alin. (7) din CE, contestațiile privind reflectarea alegerilor de către furnizorii de servicii media se examinează de CA în conformitate cu prevederile prezentului Cod și ale CSMA.

Conform art. 95 alin. (5) din CE, contestațiile privind reflectarea alegerilor de către furnizorii de servicii media se depun la CA în termen de 3 zile de la identificarea încălcărilor sau difuzarea programului audiovizual prin care au fost vătămate drepturile contestatarului.

Potrivit art. 97 alin. (2) din CE, pornind de la prevederile prezentului Cod și ale altor acte normative conexe, competența de examinare a contestațiilor revine CA, în cazul contestațiilor depuse în condițiile prezentului capitol, precum și al cererilor prevăzute de CSMA.

Conform Hotărârii Comisiei Electorale Centrale nr. 2943 din 24.09.2024, Natalia Morari este înregistrată în calitate de candidat la funcția de Președinte al Republicii Moldova, desemnată de către adunarea cetățenilor, pentru alegerile prezidențiale din 20 octombrie 2024.¹

¹ https://a.cec.md/ro/cu-privire-la-cererea-de-inregistrare-a-doamnei-natalia-morari-2751_111391.html

În urma analizei conținutului programului de dezbateri electorale din data de 14.10.2024, difuzat la serviciului media audiovizual „Jurnal TV”², putem constata că la segmentul 04:40-05:18, moderatorul dezbaterilor afirmă: „*Dumneavoastră ați fost plasată... Eu nu am refuzat, nimeni nu a refuzat... doamna Morari mințiți pentru că spotul dumneavoastră de 5 minute a fost plasat la Jurnal TV... doamna Morari vă rog să rectificați și nu mințiți în direct... dumneavoastră a-ți refăcut acel spot pentru că existau probleme legate de modul în care este construit acest spot... el a fost difuzat*”.

Reieșind din conținutul anexelor la contestație putem observa că furnizorul de servicii media ÎCS „REFORMA ART” SRL, fondatorul serviciului media audiovizual „Jurnal TV”, a respins în două cazuri difuzarea spotului de promovare electorală a candidatului la funcția de Președinte al Republicii Moldova, Natalia Morari, motivarea bazându-se pe conținutul materialului video, care nu ar întruni condițiile legale.

Totodată, analizând *Raportul cu privire la rezultatele controlului modului de reflectare a alegerilor prezidențiale și a referendumului republican constituțional din 20 octombrie 2024 de către furnizorii de servicii media audiovizuale ale căror declarații au fost aprobate de Consiliul Audiovizualului al Republicii Moldova*, aprobat prin Decizia CA nr. 251 din 11 octombrie 2024, putem observa că, în perioada 20 septembrie-04 octombrie 2024, spotul de promovare electorală a candidatului la funcția de Președinte al Republicii Moldova, Natalia Morari, nu a fost difuzat la serviciul media audiovizual „Jurnal TV”.³

Astfel, sunt relevante prevederile art. 13 alin. (1) lit. b) din CSMA: *furnizorii de servicii media trebuie să informeze cu privire la un fapt sau un eveniment corect, iar informația să fie verificată și prezentată în mod imparțial și cu bună-credință*.

În partea ce ține de invocarea lezării onoarei și demnității ca urmare a afirmațiilor moderatorului, ținem să menționăm că acestea se soluționează în procedura prescrisă în Legea nr. 64/2010 cu privire la libertatea de exprimare.

În cadrul ședinței publice a CA din 18 octombrie 2024, membrii au menționat că CA nu aplică sancțiuni pentru încălcarea Codului deontologic și au recomandat dnei Natalia Morari să se adreseze la Consiliul de presă, în a cărei responsabilitate este acest aspect.

În temeiul prevederilor Codului serviciilor media audiovizuale al Republicii Moldova nr. 174/2018, ale Codului electoral nr. 325/2022 și ale Regulamentului privind reflectarea alegerilor de către instituțiile mass-media, aprobat prin Hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 1137/2023,

Consiliul Audiovizualului al Republicii Moldova DECIDE:

1. Se admite parțial contestația nr. 34 din 16 octombrie 2024, din partea dnei Nataliei Morari, candidată la funcția de Președinte al Republicii Moldova, desemnată de către adunarea cetățenilor.
2. Se sancționează cu avertizare publică furnizorul de servicii media audiovizuale ÎCS „REFORMA ART” SRL, fondatorul serviciului media audiovizual de televiziune „Jurnal TV”, pentru încălcarea prevederilor art. 13 alin. (1) lit. b) din Codul serviciilor media audiovizuale al Republicii Moldova nr. 174/2018, în conformitate cu prevederile art. 84 alin. (3) lit. a) din Cod.

² <https://www.facebook.com/jurnaltv.md/videos/1700927444084934/>

³ <https://consiliaudiovizual.md/wp-content/uploads/2024/08/D.251-Raport-privind-reflectarea-campaniei-electorale-30-septembrie-06-octombrie-2024.pdf>

3. În conformitate cu prevederile art. 84 alin. (11) și (12) din Codul serviciilor media audiovizuale al Republicii Moldova nr. 174/2018, furnizorul de servicii media ÎCS „REFORMA ART” SRL este obligat să difuzeze textul sancțiunii în următoarele 48 de ore de la data adoptării deciziei privind aplicarea sancțiunii, sonor și/sau vizual, de cel puțin 3 ori, în orele de maximă audiență, din care o dată în principalul program audiovizual de știri, în cazul serviciilor media audiovizuale generaliste și/sau de știri:

Consiliul Audiovizualului al Republicii Moldova a sancționat cu avertizare publică furnizorul de servicii publice ÎCS „REFORMA ART” SRL, fondator al serviciului media audiovizual de televiziune „Jurnal TV”, pentru nerespectarea prevederilor art. 13 alin. (1) lit. b) din Codul serviciilor media audiovizuale al Republicii Moldova nr. 174/2018, potrivit căruia: „Furnizorii de servicii media trebuie să informeze cu privire la un fapt sau un eveniment corect, iar informația să fie verificată și prezentată în mod imparțial și cu bună-credință.”

4. Prezenta decizie poate fi contestată în ordine de contencios administrativ la Curtea de Apel Chișinău (MD-2012, mun. Chișinău, str. Teilor nr.4), în termen de 3 zile, care se calculează începând cu ziua următoare zilei în care a fost adoptată prezenta decizie, fără a fi necesară depunerea unei cereri prealabile.

5. Controlul asupra executării prezentei decizii se pune în sarcina Direcției control servicii media audiovizuale.

6. Prezenta decizie intră în vigoare la data adoptării și se publică pe site-ul web oficial al Consiliului Audiovizualului.

PREȘEDINTĂ

Liliana VIȚU-EȘANU